

НОВИЙ ЧАС

Ілюстрований політично-господарський часопис

Ч. 67. (84) | ЛЬВІВ | ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ. | ЛУЦЬК | Рік II.

АДРЕСИ: „НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18. „НОВИЙ ЧАС“ Луцьк, вул. Бол. Героївого 88.

Політичний морд у Перемішлі Ліга Народів починає радити.

Ліга Народів.

Дня 1. вересня відбувся відкриття наради Ліги Народів. Репрезентованих є 54 держави. Участь в нарадах бере 600 делегатів.

Предсідником зібрання вибрано шефа швейцарської делегації Мотта.

Що це значить?

Як довідуємося, професори д-р Кирило Студинський і Микола Чайківський, яким усміхається думка посад на „русінськ м“ університеті, їздили на конференцію професорів до Праги. Був там рівнож польський університетський агент проф. Роман Смаль Стоцький. По нараді професура зібрана в Празі узнала

В імені Річвесполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратури, що зміст часописи „Новий Час“ число 61 (77) з дня 10 серпня 1924 в артикулах під заголовком: 1) „Лист з волінського села“ в уступах а) межі словами: не знаючого а і тому то б) від слів: між тими, що до кінця артикулу, 2) „В обороні православної віри“ в уступах між словами: а) поліції а і після того, б) арештом а Після довгих, 3) „У пропасти“ в уступах між словами: а) Румунію а А у внутрі? б) те друге а колиж до того, 4) „Боротьба за свою школу на Волині“ в уступах між словами: а) в державі а Найкращі, б) народові а що на Волині як також, в) в уступах від слів: Найбільшим прийнятим до кінця артикулу, 5) з першого артикулу на стороні ч титул, а далі уступи між словами: а) світу а Від місяця, б) протестують а Політичні вказі, в) проти а передержування,

себе компетентною (?) переговорювати з польським урядом в справі оснований українського університету.

Хто дав повноваження панам Студинському і Чайківському до тепер невідомо.

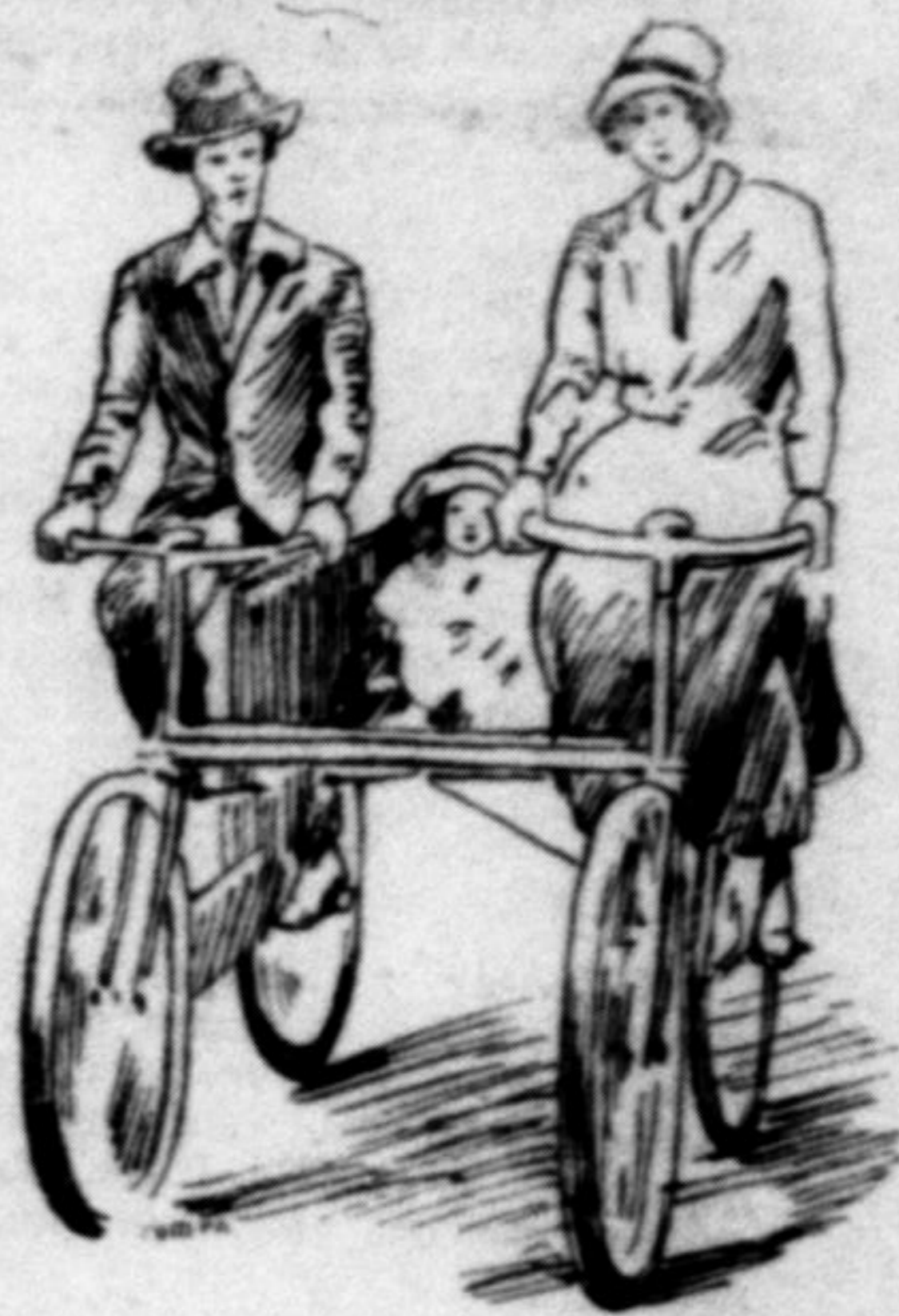
Савінков про Польщу.

Солітські газети друкують обширні зізнання Савінкова на роз праві. Між інчим про Польщу висказався Савінков ось як: „Видалення з Варшави прийняв я з почуттям полекші. Всів я до поїзду, а моє серце тішилося, що мене викинено з того проклятого краю“.

вкінці г) в уступі від слів: Ось зразок до кінця артикулу, б) „Українським студентам під розвагу“, в уступах від слів: іностаріються натомість до кінця артикулу, 7) в рубриці „Дописи“ кореспондент з Шоломинич в цілости — містять знамена ad 1) б, 2), 3) 4) а, б, 6) злочину з §§ 65а к. з. а. ad 1) а, 5), 7), провини з § 300 к. з. ad 4) в, провини з §§ 305, 302 к. з. узнав доконану в дни 7. серпня 1924 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. з. к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторові той часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найближньому числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ек 1863. а іменно: засудження за переступство на гривню до 400 злп. Львів, 11 се пня 1924.

(Підпис нечиткий)

Просте а вигідне.

На тому образку бачимо, як двоє молодих людей з дитиною вибралися на проїздку. Ідуть вони на двох залучених попереками роверах тим робом, що тільки ногами звільна порушають корбу коліс і так легко пхають свій роверовий візок наперед. Розуміється що в нас ще не зараз появиться таке чудо: ні віз, ні самохід — а „само“ їде. Уживають його на Заході.

На порозі нового шкільного року.

II.

В справі шкільного виховання покутує у нас ще старий дух з часів існування небіжки Австрії. Батьки посилають дітей до школи на те, щоби дитину вивчити на „ксьондза“, професора, або судію. Так було за часів Австрії. Тоді наші політики вели дійсно політику посад і за політичні уступки з нашої сторони отвіралося все нові й нові „теплі містечка“ для громадян української народності.

Тепер багато дечого змінилося. Правда, — і тепер за політичні уступки знашої сторони спадалиби, як манна з неба посади „теплі містечка“, аж любо. Та річ в тім, що політики посад ми вже на щасте не ведемо і не думаємо вести. Бо ми стремимо до чогось іншого, як до розміщення наших інтелігентів на посадах.

Польська шкільна політика є ясна і послідовна. Поляки розпоряджають двома чинниками, при помочі яких нас стараються спольонізувати: військо і школа. Військо є тою печею, в якій Українець за два роки служби має переваритися у правдивого Поляка.

На ту найбільшу кузню польонізації ми однак впливу не маємо і ледви, чи в таких умовах будемо мати.

Другою такою печею має стати школа. Та вона вже не така страшна, як військо. На ту другу піч ми вже можемо мати вплив. Можемо вкидати до неї наших дітей, але можемо й не вкидати.

В звязку з заборонаю польських властей — здавати приватистам у державних школах, деякі родичі перепишуть своїх дітей до державних польських шкіл. Таким чином убивають вони свої приватні школи.

І нащо?

На те, щоби здобути для своїх дітей патенти, узнавані польською владою. Вони бідні все ще надіються, що українська політика зійде на шлях посад і їх діти засядуть при столиках у польських урядах.

Родичі українських дітей мусять просвіщати своїх дітей, бо темна людина в світі, як худоба. Але просвіщати дітей на те, щоби збогатити ряди національних борців,

щоби підняти свідомість і відпорність свого народу, щоби своїй дитині дати хліб в руки, але серед свого народу. Бож родичі мусять вже раз засвоїти собі погляд, що український інтелігент зможе жити з праці серед свого народу.

В звязку з тим зовсім інші завдання стоять перед українським вчительством і педагогічними кругами.
(Далі буде).

Що несе нам осінь?

Прийшла осінь, довго очікуваний через хліборобів час, в якому вони звикли робити рікрічно підсумки своєї щорічної праці та оглядати овочі свого трудяшого життя. Сегорічної осени їм ніяк цього робити, бо щорічна їх праця майже що пропала. Пропала більша частина зимових засівів, жито і пшениця дали о половину менше зерна, чим в минулому році а місяцями і цього не було, бо прихотилося тут і там жито чи пшеницю палити просто на полі, щоби тим способом знищити червака мушку. За тим нещастем послідували інші, повени, град і бурі знищили дальший доробок хлібороба так, що зараз нема у него ні хліба на прожиток ні зерна на осінні засіви. Була надія на картоплі та в наслідок безперестанних дощів гниє на половину цей головний продукт поживи на селі.

Була надія на заробітки та в наслідок уздоровлювання польського скарбу та цілковитого застою на всіх ділянках господарського життя хліборобови нікуди кинутися за заробітками та за порятунком для себе. Зближається зима, убраться треба себе й рідню, поїхати та купити в місті шкіру чи матерію. А в місті як кожоді так і сеї осени доріжня поступенно зростає, на базарі золотий хитається, він же тут і зрівноважився що до своєї вартости з одним міліоном марок або інакше сказати за мійські товари треба платити зараз о 80—100 прц.

більше. А сільські продукти випродус хлібороб з konieczности, продає за дешево, щоби тільки здобути гроша на обузу і одяг, та щоби позбутися екекаторів ґрунтового та маєткового податку, речинещ платности яких припадає як раз на місяці вересень і жовтень. Продавати ме хлібороб і худобу, щоби роздобути гроша на закупню зерна на засіви. Про державну допомогу на осінні засіви для наших хліборобів нема і не буде бесіди. Вправді польський уряд признав кредит 2. міл. золотих на 12% річно для тих хліборобів, які потерпіли в наслідок елементарних нещасть чи неурожаю, та про розділ такої допомоги рішатиме польське тов. рільниче в Кракові, яке при помочи знова польських воєвідських і повітових комітетів розділить гроші і зерно межі польських кольтоністів і осадників.

Для українського хлібороба бракне державного зерна і гроша. І тому не ждати і не сподіватися з цієї сторони помочи а пора братися йому ратувати себе самому.

Пора йому організуватися, бо тільки цю дорогою виборє собі село належне йому місце, не дасться визискувати та зможе ратувати себе в скрутних хвилях неурожаю чи більшого якого нещастя.

Клич: „В кооперативах наше спасенне“ повинен тепер залунати в сто раз сильніше, як до тепер, а за кличем повинно піти діло. Творіть кооперативи!

Морд у Перемишлі.

Дня 30. серпня о год. 4 ій по полудні убито револьверовими стрілами директора до недавна української, а тепер утравістичної семінарії Софрона Матвіяса.

Убийства доконали 3 особи, які втікли. Польські газети пишуть, що морд має політичний підклад. Подобиць убийства ще не знаємо.

В справі відрочення військової служби.

Багато наших людей внесло в своєму часі прохання о відрочення військової служби і не діждалися досі рішення в у цій справі. Міністерство військових справ розпорядило тому, щоби поборові органи військової влади переглянули та порішили остаточно прохання поборових з річника 1903 о відрочення військової служби і то так прохання тих, яких досі не покликано ще до військової служби як і тих, що повинять зараз таку службу.

Таке відрочення військової служби може бути признане:

а) одинокому кормителю родини, як що її удержання є зависиме від праці обов'язаного до військової служби і як він дійсно своєю родиною удержує;

б) власителям унасліджених рільних господарств;

в) особам, що відбувають зараз студії. За одиноких кормителів треба вважати:

а) одинокого сина неспосібних до праці родичів, неспосібного до праці вдівця або вдови та одинокого сина неслубної матері;

б) одинокого рідного або двоєрідного брата осиротілого і до праці неспосібного слубного або неслубного брата чи сестра.

Родичів, з покінченням 60 літ, а самітніх матерей з покінченням 45 літ життя — належить уважати без яких доходжень за неспосібних до праці. — За власителів унасліджених господарств належить уважати такі особи, які унаслідили як сини рільні господарства, які ви-старчають на удержання одної родини, — як що обов'язані до військової служби веде таке господарство самостійно, як одиноке жерело удержання.

До осіб, що відбувають студії і яким належить признавати відрочення військової служби, належать ученики державних середніх шкіл і приватних, узнаних за рівнорядні з державними, заводових та рільничих шкіл, ученики вищих наукових закладів, особи зі середнім або вищим образованием, які відбувають зараз за кордоном практику в торговельних, про-

мислових або рільничих заведеннях, а вкінці термінатори ремесла у цехових майстрів, як вони викажуться посвідченням властивої ремісничої палати.

Таке відрочення військової служби може бути уділене на протяз одного року а-відповідні прохання треба вносити перед днем побору. До прохань треба долучити всікі документи що уосновують прохання о відрочення військової служби.

В найблищому часі мають бути вирішені прохання поборових річника 1904 о відрочення від військової служби.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Хто приєднає „Новому Часови“ 5 нових передплатників і пришле за них чверть-річну передплату той одержить календар „СЕЛО“ даром.

Що до людей не приступає?

Вже ми чули про всякі чуда і дива великого світа — але ще не чули про перегони чоловіка й — коня. А ось недавно заложився Англійський вояк Гарій о 300 фунтів штерлінгів — з конем „Біг-бей“ (розуміється через власителя коня), що зробить протязом 5-ти днів більше дороги, як кінь. І вже почали оба бігати по перегонній площі — навколо. Що дня мають бігати через 10 годин. І що показалося першого дня? Чоловік перебіг 123 кілом, а кінь лише 99 кілометрів! Пояснюють це тим, що кінь скоро мучиться окружним бігом, і знав про це хитрий Англієць, коли йшов на такі перегони. Вкінці замітимо,

що згаданий бігун є вже старший чоловік, бо має 59 літ.

А ось другий дивак — але то вже зовсім позбавлений „клепок“ — знайшовся в Голландії. Є ним Голландець, котрий заложився, о великі гроші, що дорогою з Амстердаму до Марсїлії — то є 500 кілометрів неперейде — але „перекачається ципки“. І тепер мають мешканці сіл і міст, які лежать при дорозі з Амстердаму до Марсїлії, цікаве „представління“. Дорогою котяться чоловічок і нічого до нікого не говорить — бо немає часу. Щоби дійти до Марсїлії, він мусить 5 мільонів разів „стати ципки“.

Податки.

Коли має бути заплачена 2-га рата масткового податку?

На основі розпорядку Президента польської держави, влада скарбова приступає до стягнення другої рати масткового податку.

Ця друга рата є два рази так велика, як перша.

Завлатити буде її треба в двох речинцях:

1) першу полови у другої рати

МИХАЙЛО ВОЗНЯК.

Як пробудилося українське народне життя в Галичині за Австрії.

Особистий стан Шашкевича після 1830 р. можна змалювати словами з йогож „Нещасного“:

Лиш хто в посестру взяв тяжку недолу,
що давить серце як відьма коцава,
хто вражий нужді повався в неволю,
кому з журбами і сон і забава, —
тому ніт місця ані супокою,
нудити світлом, нудит і собою,
тута до серця як гадь ся всилила,
зідає мисли як звізда зірочки,
груди засушила, здоровля зморила,
хліб му немисний, не терпит сорочки.

І коли в Шашкевича „сплинули радощі, як Дністер спливає“, йому стало весело з музикою бурі, буйного вітру, блудних мар, як співав він у Сумраці вечернім із Русалки Дністрової. Дальші чи ближчі аналогії в чужих поетів до подібних картин могли тільки вивести

40)

Шашкевича, що саме може щиро виплинути з глибини його наболілої душі, а не бути рубаними віршами.

Над відродженням українського письменства в Галичині почала працювати богословська молодь, що була під стараним наглядом духовної влади, котра боялася взагалі всяких нових починів. Уже в Зорі не подобалися їй ні громадянка замість кирилиці, ні народня мова замість якої книжньої тарабанщини, ні фонетичний правопис замість етимології. Ще в 1844 р. заборонив цензор Венедикт Левицький передрук Квітчиної Марусі з огляду на правопис і бушім то незрозумілі Галичанам наддніпрянські слова. Цензор Левицький поклав свою тяжку руку й на Русалку Дністрову. Надруковано її в тисячу примірників із маленькою надвишкою. Понад двіста примірників пішло між люде, а вісімсот примірників, висланих із Пешту до Львова, задержано у Відні, бо тамошня поліція зажадала ближчих пояснень і цензорської думки від львівської цензури.

Таким робом дісталася „Русалка“ в руки цензора Левицького. Він передовсім винайшов у ній злочин проти моральності в перекладі сербської пісні, де в оригіналі читаємо, що

в часі від 10. вересня до 10. жовтня 1924 р.;

2) другу половину в часі від 10. листопада до 10. грудня ц. р.

Приклад: Коли 1-ша рата цього податку виносила 10 золотих то друга рата виноситься 20 золотих. Та друга рата буде платна по половині в 2-ох речинцях а саме 10 зол. в часі від 10. IX — 10. X цр. а друга в сумі 10 зол. в часі від 10. XI — 10. XII. цр. Зплатені зачети на мастковий податок не будуть узгляднені при вplatі цієї другої рати масткового податку.

Якщо сума другої рати разом з першою ратою та заплаченими зачетами буде перевищувати цілу суму масткового податку, тоді висота другої рати виноситься суму, якої ще не вистарчас на покриття нілого масткового податку, по узглядненню зачету і першої рати.

Приклад: Господареві вимірено мастковий податок в сумі 100 золотих. На той рахунок заплатив він перший зачет 15 зол., 2-ий зачет теж 15 зол. а 1-шу рату 30 золотих. Разом заплатив отже 60 золотих. Лишається ще до заплати цілого масткового податку 40 золотих. Втім случаю друга рата масткового податку не може бути два рази так велика як перша отже ні 60 золотих а тільки 40 зол. і ця сума є платна в двох зазначених в горі речинцях.

Хто зі всіма зачетами та першою ратою заплатив цілий мастковий податок, той розуміється не буде обов'язаний платити 2 рати.

Податкові полекші.

На основі розп. Мін. Скарб.

з 23. квітня 1924 р. ч. 852-IV. мають рілники, що потерпіли з причини елеметарних нещасть, право домогтися здержання примусового стягнення ґрунтового податку до того часу, пока їх прохання що до опусту цього податку не будуть порішені через скарбову владу.

Якщо в даній околиці чи місцевості повстали від стихійних нещасть непомірно великі шкоди, має скарбова влада здержати з уряду екзекуцію ґрунтового податку аж до остаточного вирішення Міністерства скарбу.

Рескриптом з 10. мая ч. 235/V. Мін. Скарбу розпорядило здержання примусового побору першої рати масткового податку у тих хліборобів, які потерпіли в наслідок повеня. Ця рата має бути платна що іно в часі від 10. вересня до 10. жовтня цр., при чому влада скарбова не може стягати ніяких проц. проволочки від цієї 1-ої рати.

Ті господарі, яким признано полекші в сплаті ґрунтового податку з причини шкід мають користати і з полекший при сплаті масткового податку.

Які податки належуться громадам від права польовання?

По думці закону з 11-го серпня 1923 р. о урегулюванню громадських фінансів а з окрема на основі § 19. цього закона громади можуть побирати податок від права польовання, що відбуваються на їх обшарах. Розпорядком з 19-го марта 1924 р. Взд. 31. поз. 317 Мін. внутр. справ в порозумінню з Мін. скарбу усталило висоту такого податку

а то по 15 грошей, 30, 10 і 5 грошей від одного гектара. У воствідстві львівським виноситься цей податок 10 гр. від одного гектара за виїмком повітів Ліско, Сянік і Старий-Самбір де мається побирати 5 гр. податку, від права польовання від одного гектара.

В станіславівським і тернопільським воствідстві цей податок виноситься по 5 гр. від одного гектара.

Хоть як цей податок низький, то мимо цього всім громадам треба подбати про стягнення цього податку та призначення його на громадські потреби.

Який процент можна брати від приватних позичок?

На основі ухвали Ради Міністрів позвився розпорядок, по якому усталено висоту процентів, які можна брати від приватних позичок. Висоту цю усталено на 24 проц. річно а висоту адміністраційних коштів на 12 проц. річно. Дорогою окремих дальших розпорядків може Міністер скарбу цю процентоту стову ще дальше обнижати. Цей розпорядок має силу обов'язуючу і в тих случаях, коли правний титул до процентів повстав перед днем 1. липня 1924 р. і це має бути міродайним для судових оречень.

При теперішнім великим браку оборотового гроша цей розпорядок ледви чи матиме великі практичні наслідки в тих випадках, де починаючим буде приватна людина а не банк. На таких услвах буде тяжко знайти позичку і позичаючого та життя сильніше розпорядків; як довго буде голод на гроші, так

й ми також не дикі люде
і ми знаєм, де ділують:
межи очі удовиці,
а дівчата межи щці.

Соблазвився також цензор Левицький змістом баладової пісні, де синова українського священника, Текля, вбивас свого нелюбого чоловіка Андруся, а коли за кару закопують її живцем у могилу, вона не хоче лягти в одній могилі з чоловіком, а хоче лежати з Івасем, кажучи: „Я Івася полюбила і з Івасем ляжу“. Ні тут ні там не добачив жадного злочину Копітар, зазначивши в сербській пісні характер жарту, а в українській чисто людський бік справи, бо „навіть іще сьогодні може пригодитися те саме попові“. Занюхав цензор Левицький і доганство в таких іменах, як Далибор-Вагилевич і згадки про Святовида, Купайла, Ладу й Коляду в згадці Шашкевича, в котрій налякало цензора порівняння крашого минулого, коли

Кисва золота глава
під небеса ся звезда,

з сумною сучасністю, коли тільки тужна згадка летить за Дунай і Дніпро.

Заспіваю, що минуло,
передвіщкий згану час,
як весело колись було,
як то сумно нині в нас! —

починав свою згадку Шашкевич і малював сумну картину сучасности:

Гоняд Дистра берег крутий
гамір галич розлягат, —
там сум думку ханле лютий,
в безвість гадка пропадат.

До того в Русалці була згадка про Кульчицького і Минчакевича, заплутаних у польські конспіративні організації й засуджених, першого на рік, другого на три роки тяжкої вязниці в Шпільбергу. Такі причини зложилися, що цензор Левицький заборонив Русалку й висилку 800 примірників до Галичини задержано, не зважаючи на те, що по львівським цензоріві цензурував „Русалку“ ще Копітар і перепустив її. За свій злочин супроти рідної культури діждався цензор Левицький і уряд подяки від Осипа Левицького, що свій по польськи написаний перший лист у справах українського письменства закінчив такою хамською подякою: „Отже хай буде дяка урядові, що уважас пильно не тільки на

довго мусять бути і вищі проценти бо тільки в тім случаю можуть знайтися і більші оборотові капітали.

Чк

Ви вже приєднали „Новому Часови” — бодай одного передплатника?

Небезпечний вік у жінок.

Учені психологи (ті, що знають про душу) і лікарі писали і пишуть багато про жінку у так званім її „небезпечнім віці”. Вони говорять так — подумаймо і скажім, чи то правда.

Коли жінці переступить трицятій рік життя і зближається сороковий, то вона є тоді в „небезпечнім віці”. Її жіночі прикмети, її краса тіла і душі доходять до найвищого розвою і — починають занепадати. Жінка починає старітися. То так, якби хто вийшов з одної сторони на верх гори — і почав сходити в долину протинним боком тої гори.

Чому той час такого переходу з найбільшого розвитку — до старости такий „небезпечний”? То цілком природне. Жінка мимохіть чує, що її гарні часи кінчаться і починається непрємна старість. Вона збирає у своїй пам’яті усі гарні спогади своєї молодости, тужить за ними і почуває, що це остання пора їх повторити. Як не повторить тепер, то пропало. І тоді стає вона здібна до палких почувань, до яких була здібна межі 18 і 20 літ. Вона ще раз хоче любити і прожити не одно гарне, що дає лише молодий вік. А що така жінка звичайно вже замужна, а її муж тоді

вже не може відповісти її почуванням, вона звичайно звертається до людей, що знає її ширі і зовсім природні струї такого віку. І от з того родяться супружі непорозуміння, розриви — і навіть нещастя, в яких навіть важко винуватити жінку, бо природа сильніша від слабого пола.

Мужчина — кажуть учені — має також свій „небезпечний вік”, але він зовсім не такий, як у жінки. Бо по перше: той вік триває у мужчин від 20-го року життя — до пізньої старости — а не кілька літ як у жінки (від 30—40 року), а по друге: той вік у мужчнни є „небезпечний” для жінки, а не для нього, а протинно в жінки той вік є небезпечний для неї самої і для її власного щастя. Інча річ, як така жінка не пережила у своїому життю нічого гарного, а в тому віці зміла або мала змогу і щасте створити собі гарні, ніколи ще не знані, переживання. Коли трафить на щире людину, з якою тепер стринеться, і коли вдасться їй без великої шкоди для особи, з якою була доси звязана, пірвати давні звязки, — то тоді той „небезпечний вік” може принести їй щасте, про яке вона вже не могла думати. Але то трапляється дуже рідко.

бачить, що польські тюрми прекрасні. Колиж вязні почали документально вказувати йому добро в польських тюрмах, пан Брюнель, або всьо те голословно заперечував, або вт кав з келії, або залишався німим свідком того, як тюремні власти тероризували вязнів і заборонювали їм говорити.

Зовсім природним видалося йому, що політичних вязнів помішують в спільних келіях із звичайними злочинцями. Не дивувало його навіть те, що дітей помішують вкупі з дорослими, а хорих на сифіліс із здоровими. Колиж вязні запропонували панові Брюнель оглянути тяжко побитих вязнів, він на келію, де знаходилися побиті, не пішов і втік.

Така то була візитація представника міжнароднього червоного хреста. Овочі цієї візитації вже є. Французська газета Таймс вже друкує спостереження п. Брюнель, в яких він пише, що всякі балачки про страхиття в польських тюрмах це видумки.

Хто вік такий?!

Дня 23. IX. завітав до тюрми Баторого у Львові ніби представник міжнароднього червоного хреста француз Брюнель. „Ніби”, бо введенне того пана робило вражінне, що він скорше член якоїсь вшехпольської ком сії, як представник

червоного хреста тай ще міжнароднього.

Прийшов він до тюрми і говорив з вязнями. Перед ними висказував своє обуренне на европейську пресу, яка пише про польські тюрми страшні речі, коли він своїми очима

ХТО розпродасть 5 календарів „СЕЛА”, то шестий одержить даром. — **Порто оплачуємо самі. Замовляйте сейчас!**

політичні відносини, але й на непотрібні новості та не дозволив Русалці Дністровій поширюватися в тій формі, в котрій вийшла з рук триумвірату”.

Що торкається особи цензора Венедикта Левицького, був це шляхтич з роду, вихований у польським дусі аристократ, котрий ще в 1848 р. не міг стерпіти, що в театрі вивели простих селян на сцену. Заборонивши в червні Русалку, переслухав Венедикт Левицький як ректор семинарії „трійцю” в днях 13—15 червня 1837 р. Шашкевич був у розпуці. Йому грозило виключення з самінарії її духовного стану. З біди вирятував його по приятельськи Яків Головацький, що прийняв на себе всю вину, заявляючи, що буцім то будучи в Пешті, побачив там можливість видати Русалку, не знаючи про те, що в Галичині є інші закони як на Угорщині. Шашкевича переслухувано 13 й 14 червня. Він заявив, що випробовував себе в українській мові яко своїй рідній мові, котра ріжниться дуже від церковно-славянської й московської. Думав, що дасть основу до дальшого розвитку своєї мови й таким робом усуне брак української літератури. Головною ціллю його писань було допомогти розвиткові української мови, та

причинитися до літератури цієї мови, наскільки це буде в його слабих силах. А що він переконався, що українська мова дуже ріжниться від церковно-славянської й московської, шукав її в устах народу, збираючи принагідно за прикладом Вацлава з Олеська пісні й байки, щоб із них докладніше дослідити будову української мови. З свого боку причинився до видання Русалки 15 голяндськими дукатами, позиченими в свояка Івана Авдиківського, адміністратора парохії Кути, а 60 гульденів дав на видання Русалки Микола Верещинський (Маркіянович 15 дукатів рівнялося 91-24 гульденів). Вагилевич зізнав, що свої речі дав він Шашкевичеві ще до Зорі, а Головацький переніс усю справу на час свого побуту в Пешті, заявляючи, що Русалка надрукована 1836 р., а має дату рік наперед згідно з книгарською звичкою ставити дату найближчого року, коли вона появляється на книжковім ринку на кінці попереднього року.

(Далі буде.)

Загадочна справа.

В селі Несвічах, Луцького повіту на Волині жило двох парубків Українців — Олексюк і Сусь. Свідомі й активні Українці — вони були завжди на оці поліції, а коли Волинь навіщала повинь арештів, то вже й Олексюк і Сусь мусіли бути за ґратами. Але ото недавно були арешти за „повстання“. Сусь якось не арештували, а Олексюк нараз шез, як камінь у воду. Сусь арештували якось на днях, невідомо ще з яких причин, а Олексюка таки немає. Ще в часі масових арештів Олексюк взяв собі хліба й до хліба і якось вечером вийшов з дому. Ранком прийшла поліція і його вже не застала. Потім він передав кимсь до дому хліб і перекладав, що вечером буде дома, але не приходив і досі.

Току тижнів зо три двірський пастух копав в дворі на картоплиску глину і натрапив в землі на чийсь ноги, а потім викопав цлого трупа. Якась маленька дівчинка, що бачила трупа так і крикнула: — та це Олексюків Міша

Дали знати до поліції. Разом з полицєю був біля трупа і фельчер і потім казав, що труп видно недавно закопаний. На другий чи третій день командант поліції запитав старосту, що там каже народ. А між народом рознеслась чутка, що викопали труп Олексюка і всі зажадали, щоби їм його показали. Староста й сказав це комендантові.

Того самого дня чл. слідуючого комендант рішив показати людям трупа. Пішли люде в означене місце, викопали трупа, аж показалося, що це свиня. Поліціянти почали лаяти матір Олексюка, що мовляв наробила крику: що ти за мати, то ти таких синів родиш?

В той же час і дівчинка вже не признається, що бачила трупа і відповідає з опущеними очима і фельчер захворів і нікого до себе не припускає, а як що-то каже, що то був давний труп ще з часів війни, хоч перше балакав, що бачив, як з черепа потк мозок. Та й по селі блячки, що ніби то бачили чи чули, як в ночі в тих днях вже після того, як найшли перший раз трупа, везли звідкись свиню.

Остання вістка, що мати ходючи по корчах і плачучи за сином найшла шапку сина недалеко від того місця, де найшли трупа.

Що-ж це таке? — Наші послы (бо комусь иншому трудно) мусять негайно зайнятися цією справою і виснити, яким чином труп чоловіка переинюється в свиню, та де взявся труп на двірській землі ще й недавно закопаний і врешті — хт і такий той самий труп.

Студенти! Не їдьте до Праги.

Центральний Союз Українського Студентства в Празі повідомляє,

щоби українські студенти були осторожні і здержалися з виїздом на університет до Праги, бо цього року немає ніяких надій на одержання державної підмоги.

С. КАЛИНЕЦЬ.

Нічка Марса

(22. VIII. 1924).

*Це не байка і не фарса,
Що учені, стали ждати
Тої нічки, щоб на Марса
Телеграми раз післати.*

*І діждались тої ночі, —
Освітив Марс земську кулю,
Вчені виплющили очі
Та побачили там? — Дулю!...*

Для Української Делегації на міжнародний Студентський зїзд у Варшаві:

- Анна Дембицька 10 зол.
- Іван Рачок 5 зол.
- Ольга Рачок зі Заліщик 5 зол.
- Антін Костишин зі Львова 4 зол.
- Максимак Марія, Березів 5 зол.
- Нестяк Василь, Янів 2-50 зол.
- Драм. Кружок в Любачеві 20 зол.
- Гікавий Мих., Закопане 3 зол.
- Адрехівський, Закопане 2 зол.

Разом 56-50 зол.

Повища сума не стане навіть на покриття коштів одного делегата. Присилайте чим-скорше датки.

Ю. ШКРУМЕЛЯК

Леся Українка.

(Кілька уваг до портрету).

Леся Українка — то псевдонім (прибране ім'я) одної з найславніших, найбільше заслужених коло свого народу жінок і найбільшої письменниці між Українками: Лярісси Лесі Квіткової з дому Косач. Вродилася вона (1872 р.) і прожила свої дитячі літа на Волині, як дочка Петра і Ольги Косачів. З талановитих родичів — її мати також письменниця, що підписує свої твори іменем „Олена Пчілка“ — уродилася талановита дочка. Її буйний талан і дуже вчасний духовий розвиток спричинили те, що вона — будучи майже ще дитиною, маючи не більше як 12 літ, почала вдумуватися в життя-буття і поневолення свого народу та в загальні в долю людини і — маючи нецілих 12 літ, почала писати вірші.

Вірші її відразу виходили дуже гужні і сумовиті. Причина цього та, що поетеса, будучи ще молоденькою дівчиною, тяжко захорувала і слабкість не покидала її вже аж до смерті. Були лише ясніші хвилини в життю Лесі, в яких вона почувалася здоровішою на тілі, але ті ясні хвилини появлялися тільки на те, щоби зараз звалити письменницю у ще більшу хворість.

Мало коли — як кажемо — чулася поетеса здоровою на тілі, але за те здоровлям бадьорістю, привязаннем і незгасаемою любовію до свого навода горіла її душа. Сила її душі була велика, так як сила і розмах її талану. Неначе доля справедливо надолжила їй за слабкість тіла.

Силі письменницького духа і талану Лесі Українки пособляла та обставина, що вона вродилася і виховувалася в домі свідомих Українців-патріотів. В домі її батьків ніхто ніколи не почув чужої мови, лише українську, а це була тоді в українських домах рідкість, бо навіть сві-

домі Українці говорили тоді часто по московськи, так як у нас — по польськи. Той особисті приятелі і знакомі її родичів, а тим самим приятелі її самої, були свідомими щирими українськими діячами. Згадаємо лише такі доми київських Українців, як Старицькі, Черняхівські, Лисенки, — в котрих домі пробувала і почувалася молода дівчина як в себе вдома, і такі імена, знакомих, як О. Кониський, М. Ковалевський, М. Грушевський, О. Романова і інші. Гурток щирих Українців сходився в однім з тих домів і мимо великих в той час переслідувань з боку царських чорносотенців усвідомлював і додавав отухи один другому, словом і ділом старався той гурток підвинути бідний нарід з темноти і несвідомости. Від тих то людей, що мали за собою вже показні і хосенні діла для свого народу, навчилася й молода Леся цінити і любити свій народ. А найбільше щастя, що ті всі люде вірили у свій народ і в його будучність, вірили, що треба тільки чину,

Вилазить шило з мішка

або: нездурите нас, москвофіли.

Дуже часто приходиться чути, що наша Волинь і Полісся дуже бідні на газету. Воно й правда; народ тут тільки що привикає до газети і хоч не може ще втримати газети своєї власної, то щораз більше користує зі своїх українських газет з Галичини. Між тими газетами приходило на ті землі чимало газети „Воля Народа“. За інші треба було платити, а „Волю Народа“ то прислали часто довший час по кілька примірників на село за дармо. Тут отримують люди за дармо ще „Дзвін“. І ото нараз питається один одного — що-ж то за така „Воля Народа“, що її прислають без грошей?

Але все таки читали газету, бо то і Поляків лас і часто її конфіскують. Про нікто й більше не думав. Але ото почала та газетка виходити московською мовою. Люди адвигают плечима. Тут і замічають, чого то та „Воля Народа“, що називається „независима газета для пращочого народа“, так дуже боїться вживати слова „український“? Для якого-ж то такого пращочого народа виходить?

Ото отримали ми „Волю Народа“ за 17-го серпня ц. р. і читасмо статтю „На глупоту нема рецепти“. Колиб ми не читали та не знали щиро українських газет з Галичини, та колиб все таки не чули були ніколи про галицьких кашапів, то мо-

же й повірилиб і такій брехні. Та ше колиб то хоч брехали та міру знали; а тож чисто по московськи — забрешеться що аж пальці знати і не червоніє. Подумайте — газета по українськи писана і пише, що український націоналізм стремів завсігди до згоди з Поляками, що Поляки завсігди опікувалися Українцями (добре опікуються — нічого казати), що Українці мало не польська видумка. Тепер хіба вже нікого не обдурить „Воля Народа“ своїм українським письмом. Тепер і дурень скаже, що українська мова

у „Волі Народа“ це фарба на московському лисові.

Писали, писали по українськи і добре брехня вдалась; народ читав газету. Подумали недорослі москаленята, що вже „злапали Бога за ноги“ і давай відфарбовуватись; почали писати по московськи. Видко діло не вигоріло і тепер знов пишуть по українськи, — а ну-ж „глупий хахол“ не розкумекає, в чем діло. Та ба — шила в мішку не сховасш. Ті пани по українськи пишуть, бо полюють на грошенята українського народу, а думка в них — про „єдиную, несслімую“. Хай же їм і помагають несслімуші, а ми найдем, що зробити з газетою, коли й далі даром висилатимуть.

Волинський селянин.

Нарешті і другий акт льондонської конференції закінчився.

Німеччина

по страшних галабурдах в парламенті приняла рішення льондонської конференції. Проти того дуже остро виступали німецькі націоналісти і комуністи. Вони були проти ухвал льондонської конференції і проти того, щоби Німеччина платила побідникам які-небудь

відшколовання. Очевидно, що таке поставлення справи булоби привело до нової війни між Німеччиною і Францією. До нової війни Німеччина ще не приготована і мусить її покищо оминати. Тому більшість парламенту льондонськи ухвалили прийняла. Чи будуть Німці платити те, до чого зобов'язалися — невідомо. Правдоподібно будуть вкручуватися сіном так, як до тепер, аж доки не поростуть добре в пі-

а народ той підніметься. І та віра уділилася молодій письменниці, сповнила її отухою і бадьорістю — і тому в її хворім тілі була така сильна душа. Та віра в чин і в будучність свого народу не опускала Л. Українки аж до смерті і споничила дуже цікаве явище в творчарписаннях письменниці.

Вона виразно поділила твори письменниці на два зовсім відрубні діли, неначе на ясне синє небо і на чорну хмару. А саме — зовсім інакше виглядають і настроюють нас ліричні поезії Лесі Українки, в яких вона описує свою долю особистого життя, — а зовсім інші поезії, в яких вона пише про свій нарід, про його долю і боротьбу за волю. Перші перепоїла поетеса глибоким смутком і розпучою, безнадійністю і зневірою в особисте щастє, бож інакше й не може бути в хорой людини. Але зате другі поезії на громадянські теми — повні бадьорісти і зазиву до чину, до зброї, бичують ліниство і неохоту до народної роботи і завзивають до пожертвован-

ня і боротьби за свій народ, заборонюють тратити віру в успіх боротьби і запевнюють добрі овочі важкому трудови. Жерелом тих бадьорих патріотичних поезій Л. Українки була власне свідомість і любов до народу.

І в тому між інчим лежить велике значінне творчости тої письменниці, що вона чарівним словом додає нам охоти до боротьби за кращу долю і заборонє падати на дусі.

„На що даремні скорботи?
Назад нема нам вороття!
Берімось краще до роботи
Змагатись за нове життя!“

Та не лише в тому значінне тої талановитої жінки для українського народу. Її значінне і в тому, що вона своїми творами висала гарне свідочтво українському народови перед усім світом. Бо треба знати, що Леся Українка, кромі творів, які можуть обходити лише нас, як Українців, написала також чимало і то найкращих своїх творів на такі теми (про такі предмети), що

можуть бути перекладені на всі мови і всі люде відчують їх і зрозуміють. Бо писала вона в них про річи загально-людські, вічно свіжі і молоді, інакше кажучи, вона створила твори світового значіння і з письменника чисто народного, вона чи не одна з перших між українськими поетами стала світовою письменницею. Бо такі річи як любов, рабство і неволя, пожертвованне за свій народ, вірність і зрада — є питомі щолу люду і такі твори приймає за свої все людство без огляду на те, якої народности їх автор. А вчинила це письменниця тим робом, що за підставу і канву тих предметів взяла собі життя і пригоди з давних часів і з давних чужих народів, як Греків, Римлян, Жидів і інших. Не треба одначе думати, що пишучи про „чуже“, поетеса забувала про своє рідне. Ні — власне там зисувала вона питання і справи, які є питомі і зрозумілі і пекучі для українського народу, які стають наче дороговказом для нас. Бо коли вона прим. в поемі

рс, а тоді.. Та покищо Німці дуже чемні і з ними говорять дуже чужинсько і Французи і Англіїші і Америка. Европа упорядковується і Німеччина входить знов, як важний чинник у європейську політику і господарство. З того найбільше невдозолена

Польща.

З одної сторони Совіти зі своїми бандами, а тепер з другої сторони Німеччина зі своїми багатствами. Стискають Польщу, покищо легенько, але грозять, що стиснуть кріпко, як Польща в їх дутку не буде грати.

Польський міністер заграничних справ Скішинський поїхав аж до Парижа сваритися з Французами, що Польщу лишили на боці і перестали нею інтересуватися. Чи вскурав він що в Парижі — не знаємо. Але знаємо напевно що на Лізі Народів Польща буде тепер у клопоті. Литовці Вильна не дарують і от тепер внесли до Ліги Народів домагання, щоби вона відбрала від Польщі Вильно і віддала Литовцям. З того очевидно нічого не вийде, бо Ліга Народів все тягне за сильнішим, а Польща сильніша від Литви, але все то неприємно, як хтось кричить вічно — віддай тай віддай.

Про банди то вже таки сприкрилося писати. Знов якась банда тим разом в силі 28 люда перейшла границю в Лунинецьким повіті і не дає спати поліцаєм.

До дуже цікавого дійшли польські газети. А саме, чого найбільше

вивозить Польща? Кожда держава щось вивозить. Німеччина залзо, Франція шампані, Італія виноград і помаранчі, Хіни риж, а Польща? — людей. Таки на правду людей. Зі Шлеська виїжджає денно около 600 робітників на захід, до Франції, Англії і куди очі понесуть. Утікають вони з Польщі, бо нема тут для них роботи. Копальні і фабрики стоять, грошей нема, а в Лодзі — як пишуть такі польські газети — робітники на вулицях умирають з голоду. Доборолась до самого краю..

Совіти

підписали договір з Англією і тепер готуються до переговорів з Францією. До тепер з великих держав не визнали ще совітів лише Франція і Америка. Совіти є тої думки, що тепер вже і ті дві держави їх визнають, а тоді вони будуть себе

почувати правдивою владою безмежних просторів.

Совіти мають тепер велику радість. Зловили вони свого голгозного ворога Савінкова. Савінков сидів через кілька літ у Варшаві і вів проти совітів агітацію. Тепер чомусь виїхав він до совітів і там його зловили. Відбувся суд і Савінкова засудили на смерть. Але зате, що він покався і признав совітську владу правовірною, Центральний Вик. Комітет цілковито його уласкавив.

Польські газети розпустили були вістку, що совіти проголосили на 30. серпня загальну мобілізацію. Вже декому було навіть троха мокро, але оказалось, що це неправда.

Нова застава у Львові.

Незоровані як слід, ми тратили одну позицію по другій, аж дійшли до нинішнього стану.

Але зневірюватись не можемо, Праця, велика і жертвенна поправить наше становище.

Приміром жертвенної і невсипущої праці нехай послужить нам передмісте Богданівка.

Горожани Богданівки будують саме великий „Народний Дім“, в якій міститиметься: Школа 8-кл., Чит.

„Роберт Брюс“ прославляє шотландського лицаря, що зібравши повстанців, визволив свій народ з ворожої неволі, — чи не заохочує нас поневолених і не показує нам дороги до свободи? Показує — не лише нам але й цілому світові, бо за примір посвяти за рідний край кладе героя, давних віків, що належить вже до історії і тим самим є предметом пошани і подиву цілого світа. А ще більше такими творами де обговорюється загально-людські прикмети душі, як прим. любов, письменниця піднесла наше письменство на світовий ступінь і засвідчила тимробом перед цілим світом, що наш народ є здібний і культурний, коли має таких талановитих поетів, і це є також велике значіння і заслуга перед Україною. Перші твори Лесі Українки зібрані в трох книжках, з котрих перша вийшла друком 1892 р. („На крилах пісні“), друга 1899 р. („Думи і мрії“), третя 1902 („Відгуки“). Дальші свої твори і то найкращі твори світового значіння поміщувала головно в „Літер.

Наук. Вістнику“. Найважливіші з них: Руфін Присцілла, Лісова пісня, Камінний господар, Адвокат Мартіян, Вавилонський полон, На руїнах, Магомет та Айша, Касандра, Одержима, Оргія, Йоанна жінка Хусова, (драматичні твори і драм. поеми), і згадана поема „Роберт Брюс“.

Як бачимо, творчість Л. Українки дуже богата змістом і значінням, хоч життя її було коротке. Лукава доля взаїну за те, що дуже вчасно дала їй ум і талант, взяла їй завчасно життя. Ціле майже життя письменниця проходила і пролежала хора, але хоч здалека від гамору життя, вона відчувала недолю свого народу і своїм словом чарувала і зохочувала своїх, а кидала громи на чужих, ворогів нашої волі. — Около 1907 року здоровля письменниці настільки поліпшилося, що вона вийшла ламіж (за К. Квітку), але зараз знову захорувала і проживала від тоді на чужині, літом на Кавказі, зимою в Єгипті. 1. серпня 1913 р. зівяла в Сурамі на Кавказі та українська цвітка навіки. Її пе-

ревозено до Києва і похоронено на „Байковому кладовищі“.

Заледво 40 літ прожила та велика Українка, та лишила нам славу і дорогу спадщину: свої прекрасні твори. А в тих творах лишився нам заповіт, який наказує Українцям боротися за свої права і не тратити надії на кращу долю, тому, що ми від віків раби, бо —

„Хтож, були ті вояки одважні, Що їх зібрав під прапор свій Спартак“?

Були рабами, а вибороли собі волю. Тому й ми не сміємо тратити надії і мусимо бути готові до бою навіть тоді, коли нам здається, що все пропало. Навіть „проти надії надіятися“, наказує письменниця, бо де є охота і готовість, там буде діло, а де діло, там досягнена мета! Читайте з увагою твори такої великої письменниці, нехай вони нас закріпляють до відважних діл, так як в поемі Л. Українки „Поет підчас облоги“ палкі слова поета закріпляють до бою його нарід, що його зі всіх сторін облягають вороги.

„Просвіти“, Захоронка, Сокіл, Філія Міщанського Брацтва і Кооператива. Крім цього буде там і велика галя для театр. вистав.

Дім коштуватиме 235 тисяч зол. і буде окрасою міста Львова. План робив безкорисно інж. Нагірний, а роботу виконав буд. Л. Дзедзінський.

Що місто Львів дістане такий дім, то це заслуга жертвенности краю і муравлиної праці громадян: о. Гаврилюка, Гришкова, Сенюти, Голдана, Шумляка, Кулика, Шведика Ст., Яроша, Сабатовича, Ямбора і пні Голданової.

В роботі дуже допомогли дві „сотні“, будівельна і робітничка, з яких одну zorganizував о. пралат Курницький.

З громадян поза Богданівкою належить згадати інж. Федецького, дра Ст. Федака і дра Марітчака, які багато зробили в тому ділі.

Осьтак лептами краю і стараннєм патр. громадян Богданівки, стане небавом у Львові величава будівля, що буде заставою проти чужих впливів і затій.

Дня 7. вересня 1924 р. о 11. год. перед полуднем відбудеться посвячення фундаментів нової будівлі. Сподіємось, що той день буде не тільки святом Богданівки, але й цілого Львова, а край при цій нагоді допоможе своїми жертвами до скінчення будови.

Господарські поради на вересень.

Гляди календар „Село“ — вересень. Там знайдете пораду, що робити вдома, на полі, в городі, в саді, в лісі і в пасіці.

Народні приповідки.

- Сам Бог бачить з неба, що на душу грошей треба.
- Не з віка каліка — не до смерти пан...
- Коли шукаєш ради, стережися зради!

З краю.

В справі Українських Високих Шкіл у Львові повідомляють нас:

нікому не уділено найменшого уваження до якихнебудь переговорів чи акцій для створення українського університету в Кракові чи Варшаві, взагалі поза Львовом.

Концерт п'яністки В. Божейквіної. Дня 8. вересня в понеділок виступить звісна п'яністка п. В. Божейквіна в салі Лисенка з самостійним концертом, з якого часть доходу призначено на „Укр. Театр“. Імя п'яністки і нова вельми интересна програма повинна стягнути як найширші круги нашого громадянства.

Остерожно зі золотими! Остерігасмо перед фальшивими 50-грівівками, які появилсь в останніх днях. Їх легко пізнати, бо виконані з мішанини олова, дуже мало подібного до ніклю, з якого вибивається правдиві ніклеві 50-грівівки. Так само появилсь фальшиві банкноти 100-золотові. Різнятьсь вони від правдивих тим, що мають слабе відбиття водного знаку з портрету Костюшки а в написях не мають букв „5“, „2“ і „5“. Нашим людям треба добре придивлятися тим золотим, щоби не впасти жертвою обманщиків!

Звільнення річника 1902. Після останніх відомостей річник 1902 має бути вскорі звільнений а то в такім порядку, що кавалеристи і артилеристи мають бути звільнені до дня 30. жовтня а стрільці інших формаций війська з кінцем серпня ц. р.

Немала пригода товариша посла. З поміж наших послів до сойму вибивається особливо кількох, що дуже не люблять буржуїв. Але ото в серпню після „получки“ у Варшаві приступив до такого товариша посла (а був то пан посол Пристува) якийсь панок, представився, що він якийсь поміщик з Луцька, що попав у Варшаві в скрутне становище і попросив позичити йому 200 золотих. Вадко вигляд панка був такий, що можна було повірити йому, що він таки пан, і товариш посол не вагаючись позичив йому ту маленьку суму, а коли приїхав до Луцька, почав розпитувати за своїм довжником. Та ба — такого мабуть Луцьк тільки бачив. Але що там — така дурниця — 200 золотих, цеж всього тільки 360 мільонів марок та ще й польських... Цікаво тільки, якою сумою порятував би тов. посол якого-небудь невідомого пролетаря, за якими так розбивається, колиб той дійсно був в потребі і хотів затягнути в його позичку...

Де Муха-Михальські? Був час, що тільки чути було, що про Муху і його штуки. Потім почали його ховати. То десь забили його, то він сидить в Староконстантинові в тюрмі, то більшовики його розстріляли. Потім таки про Муху замовкли, бо він не давав про себе чути. Аж ото напад на Стівці знов воскресив Муху. На суді трьох чоловік з відділу, що напав на Стівці, промовляв поліційний експерт. От він і найшов Муху. Муха тепер живе в Мінську і є начальником

експозитори Г. П. У. (Головне Політичне Управління, давніше Чека), яка нібито якраз вишколює ті відділи, що мають нападати на всякі Стівці. Ось як і Муха. Хоч не сам, так його відділи продовжують його працю. Виходить, що Муха авансував на вище начальство.

Буськ. (Діточа вистава). Дня 10. серпня 1924 в бурсі „на греблі“ відбулася діточа вистава „Серед світів“. Хоч прийшлося перший раз дітворі виступати на сцені, на загал вивизалися усі аматори зі своїх ролей як найкраще. На перше місце вибилися зелені комашки: Давидовська Славця і Ричлівна Стефка. Друге місце заняли Мак і Бдишак, Домковичівна і Конопківна. Крім згадаїх брали участь: Огірчаківна як рожа, друга Огірчаківна як Маргарита, Чучмаківна як садівник, Павлухівна як деля, Чучманівна Ірена як астра, Хамудівна як фіялка, Гвоздовичівна як незабудька і Войтківна як метелик. — Весь дохід з вистави пішов на закупню гонтів до покриття даху „Бурси на Греблі“, яку зараз покривається.

Новоселеччина повіт Збараж. (Хруніада).

Через два минуші роки улаштувала українська універ. молодь Новоселеччини „Великі вечерниці з танцями“ в саях „Нар. Дому“ в Новім селі. Забава відбувалася дуже гарно, святочно, бо можна було стрінутися з людьми, яких раз в рік стрічається. Тут забавлялися та забували на всякі злидні, серед яких нашим людям приходиться зараз жити. Чистий дохід розділювали потім на добродійні цілі — і цьогож року мали відбутись, як звичайно вечерниці 10. серпня. Пороблено всякі старання; навіть п. староста дав позволення (що показалося чудом) тільки зажадав точнішого пояснення, на яку шіль йде чистий дохід з вечерниць. — Однак на чолі з п. Іваном Зварухом взяла верх і всі заходи пішли в дубину. П. Р. У. С. вистаралась була того року о друковані запрошення на яких кілька разів наперед. Їм зложено в б. т. Зваруха, який тепер, як бойкотований не зволив віддати чужого майна, говорячи, що йому не хочеться, бо це дають приклонники У. В. Ш. у Львові і що не зможуть бути запрошені. Мало того, що сам не віддав запрошень, але ходив і агітував, щоби ніхто на вечерниці не пішов, та сказав, що як його не запросять, то він силою (певно в асисті поліція) прийде зі своїми товаришами, яких колись бойкотував, бив, а навіть, викидав за двері, та зробить авандуру. Через агітацію п. Зваруха і його тов. вечерниці не могли відбутись. Інчим разом не можуть рівнож успішно відбутись, бо йде ніст, якого не можна ломати, а після цього розізджається молодь з ферій.

Календар — Вересень.

- Вересень має 30 днів.
1. Понеділок (19 с.) Андрія, прав. те саме. — Схід 4:42, захід 6:07.
 2. Вівторок (20 с.) Самуїла прор., прав. те саме. — Схід 4:41, захід 6:07.
 3. Середа (21 с.) Тадея ап., прав. те саме. — Схід 4:45, захід 6:04.
 4. Четвер (22 с.) Агатоніка, прав. те саме. — Схід 4:46, захід 6:02.
 5. П'ятниця (23 с.) Лупа мч., прав. те саме. — Схід 4:47, захід 6:00.
 6. Субота (24 с.) Евтихія, прав. те саме. — Схід 4:48, захід 5:58.

Що сталося в вересні?

1. 1652. Тиміш Хмельниченко, син гетьмана Богдана Хмельницького оженився з Розандою Лупулінною, дочкою молдавського князя Лупала.
2. 1657. Похорон Богдана Хмельницького в Суботові. Вибів Івана Виговського гетьманом.
3. 1677. Золотаренко побив Голяків під Чепелінцями.
4. 1709. Умер гетьман Іван Мазепа.
5. 911. Договір князя Олега з Греками.
6. 1672. Гетьман Петро Дорошенко здобув Камянець Подільський.

Свій.

Козівщина. (Добре це завжди, чого вона діляться. — Вибудувати збудувалося. — Кравецький а.е. Кружок). Якийсь сільський „внядовик” чи „оброшча кресуф” заденуціював перед бережанським старостою, що Читальня „Просвіти” в Городищі політикус і уладжус недозволени збори Староста систував діяльність читальни і завівав цілий Виділ до суду. Суд в Козовій звільнив Виділ від вини і кари але цю-т зак. „прокуратор” Крижановський заголосив відклик від увільняючого вироку відбулася дня 17. м. м. поновна розправа в суді в цій справі, на якій як мусів присягати в. Василь Чапляюлюстратор Козівських читальень і цюю присягою положив кінець тяганині невинних найчестивіших селян по судах вже близько пів року. Оборонці загуюлокних Подольків в цій справі п. п. радник Масляк Іван і Др. Анibal Абрагам адвокати з Козова, які на чисельних розправах виказали невинність Виділових читальни засували перед судовим форум, що освіти і культури наших селян нема чого боятися а політикувати вільно і ні один параграф карного закону не всить судови за політикування карати, звольта за їх безплатну оборону прийяти ширю подяку не лише від читальняного Виділу, але й від цілого села і околиці. 17. м. м. відбулися загальні збори в найбільше занедбаній селі Вибудові. Селяни дуже радо вписалися громадно в члени, вибрано новий Виділ, який дає заборону, що від тепер і в то село протиснуться освіта. На зборах зробила дуже миле вражінне бесіда п. Андр'ха Стеця з Козівки, який навізуючи свою бесіду до порушення тем передсідником п. Василем Чапляюлюстратором Козівщини, вказав на необхідність сполуки всіх селян від стягом „Просвіти” і Кооперативи. Збори закінчено клинем: „Вибудове! Будися!”. Заходом місцевої читальни відіграв амат. Кружок дня 10. ц. м. в Кривім 1) „Перший голова ревкому”, 2) „Медвідь” і 3) „Сатана в бочці”. Маленька але чепурна і старанно уладжена сцена робила вражінне справдішнього театру. Вистави вдалися дуже гарно. Криве може бути на свій театр горде.

В.

Синевідсько вижне. Українська захоронка — сідало в оці „сусідів”. Яким духом даше польський загад, і яку братню любов має для братнього українського народу най послужить наведений примір: В р. 922. дарував Уряд Громадський 600 сляк [] нежиточного ґрунту (старий цвинтар) на українську захоронку. Рада повітова затвердила ту ухвалу і площу зайнябудьовано на Захоронку. Та захотіли Польки мати в Синевідську польську парохію. Для кого?! Пезнати. С. в. має 3400 українців. До 300 латинників і то місцевого населення до 12 родин в більшій часті мешаних а решта робітники при тартаку, замешкали на час роботи. В цілій околиці певно нема і 50 осіб лат. обр. Єсть навіть костел збудований зарядом тартаку в С. в. котрий для місцевих латинників вистарчас. Та не о потребу ходить, хвиля вимагас, аби заложити богато нових лат. парохій. Зіхав польський ксьондз зі Сколього, оглянув площі і дуже йому подобався нив дарований на українську Захоронку, так що в захопленню сказав „ту мусі ставь косяцям”. — А є зачіпка бо на площі стоить капличка яку побудував 18 літ тому латинник Андр. Куровський на громадським без дозволу громади, а лиш за дозволенням тогдішнього пароха і то з застереженням, що ґрунт під каплицею містас все власністю Громади, і що не буде це польська каплиця. Фундатор ті усаївня прийав і не те є свідки. І його син видів 2 роки, що приготується робота

а не робив жадних перепон Дюперва підкудженні через польського ксьондза горючо упоминається о свою власність. І розпочалася велика кампанія. Ксьондз є сам презесом Ради Народової в Сколім і бере собі до помочи другого презеса Р. Ндр. зі Стрия вихреста Др. Наймана „найбільшого Поляка” в Стрию. І дві Р. Нар. з 2 презесами зачали роботу. Розписали по всіх газетах про небезпеку гайдамашк, що „будується бурса для різунів, зрабоване майно народове польське, а на то дивитись, толерус і похваляє Рада Пов.” Староство відсудили від патріотизму і Староство і Раду Пов. Закинули протестами всі власти аж до Варшави, бунтують населення, жадають віддання зрабованої власності „Народової”. Ксьондз жадає заборони будувати захоронку на Ст. цвинтариску, бо то „річ свята” і на ній не вільно будувати Зах. (лиш костел), хоч доси не шкодило, що ту площу поганили худоба Перший плян улався. Перезжане Староство і Р. Повітова заряджують комісію заборонують вську роботу, жадають звалення штабуліші і відобрання парцелі. І то робиться в громаді чисто українській де на 3400 гр. кат. є не цілих 50 душ лат. коріни населення! А що діється по селах де мішане населення. А право?! На кресах голос має все ще лиш Р. Нар. і презеси, хотьби і Жиди, але хрещені. Комітет через 2 роки поробив великі вклади. Закупив і звів 35 ваг. каміння, закупив і звів 80 куб. матеріалу, порізав 21 куб. дощок, поробив пляни, поробив мільярдні видатки і то має пропасті, бо Р. Народова хоче будувати костел.

Зі спорту.

Вісти з українського Спортивного Союзу.

Зголошення учасників до „Українських Запоріжських Ігрищ”.

Спортова Рада, на своїй засіданню з дня 25 серпня ц. р., вирішила, що учасників до Ігрищ мають зголошувати Управи спортивних товариств, кружків і гуртків. Учасники неприналежні до таких товариств, можуть брати участь у змаганнях поза конкурсом, без права одержання нагороди.

Управи Товариств з провінції повинні зголосити своїх учасників можливо якнайшкорше, щоби Спортова Рада могла підготувати для них мешкання на час Ігрищ.

Нагороди для змагунів.

Як вже оголошено, Український Спортовий Союз улаштує в днях 12, 13 і 14 вересня ц. р. „Українські Запоріжські Ігрища”, на яких відбудуться змагання у всіх родях спорту. Побідники мають одержати нагороду. Союз звертається отсим до Шановних Громадян, прихильників фізичного виховання з проханням, щоби жертвували від себе нагороди для побідників.

Нагороди складати можна в доміні „Сокол-Батька” кожного дня від год. 10—12 передпол. і від 6—7 в вечер.

Вибори до Каси хорих М. Львова.

Оснування українського виборчого комітету.

(КНО). При кінці минулого тижня відбулися наради українських міщан (куліш, ремісників і промисловців) та представників українських інституцій і підприємств,

на яких вирішено брати самостійну участь у виборах до Каси хорих та виступити з окремою лістою українських службовців. На зборах дня 24 ц. м. основано „Виборчий Комітет українських службовців”, в якого склад вийшли гп. Карпик, Ільчишин, Гальчак і Навоцький. Бюро Комітету міститься при вул. Руській ч. 18. І пов. і урядусе що дня від год. 9. до 1. по пол.

Комітет просить українські інституції і підприємства та українських куліш, ремісників і промисловців зголошувати Комітетом число своїх службовців, забезпечених в Касі. На і своїм закоу прислугус службовцями 1 голос, як що в нь затрудинос від 1—10 службовців, 2 голоси при 11 до 20 службовців і т. д., по оди му голосові від кождих дальших 10 службовців.

Всі українські службовці повинні ще й тепер прохр.ти на основі щомісячних плат до Каси чи й скільки їх службовців є в Касі забезпечених.

Рвнорядно йдуть приготування до участі у виборах українських службовців. Акцією кермує „Суаруг”. А українські службовці на своїх нарадах зобов'язалися уможливити своїм службовцям взяти участь у виборах та горучати їм голосування на л. сту „Суаруга”.

Перелік адміністрації.

Семенюк М. Берез. Волинь згідне все з Вашим листом.

В. Хрунович Ол., Грим. Заплачено по кінець вересня.

Мак Дмитро, Худ. 390 зол. пер. чеком зужили на передплату. До кінця вересня належить ще 30 с.

Гридонів Осип, Болот. До кінця вересня належить прислати ще 40 с. Календар вислаємо.

Чит. „Просв.” Рівне. До кінця вересня належить ще 20 с.

о. Вовчак М., Гал. Заплачено до кінця серпня.

Поудус Іван, Кр. к Грим. Все згідне. Часопис заплачений до кінця серпня.

Дзундза Кость, Підгорки. До кінця року нам належить від Вас 630 зол., а від Когута Івана 123 зол.

Харамбура Іван, Яворів. Правильну висилку розпочали з 15. серпня.

„Єдність” кооп. Колиндяни. Часопис вислаємо правильно. Заплачено тільки до кінця червня.

Ширський А., Гор. Волинь. Пишіть, котрих чисел не отримали, а вишдемо. З 1. серпня часопис вислаємо все і точно.

Чит. „Просв.” Яблонів. Згідне. Писайте 280 зол. за серпень і вересень.

о. Вол. Пристай, Явірник. Одержали. Заплачено до кінця вересня.

Тисовський Микола, Потік. Заплачено до кінця січня в 1925 р.

Еніфанович, Здобб. 960 зол. одержали. Обі передплати вирівнані до кінця цього року.

Чит. „Просв.” Середпіл. До кінця року за 2 прим. належить прислати 1120 золотих.

Накладом „Нового Часу“

вийшла з друку і продається
книжка

„Як любити Рідний Край“

зібрав Ю. ШКРУМЕЛЯК

Ціна 50 с., з пошт. пересилкою 60 с.

Замовляйте :: ::
:: :: :: :: **сейчас!**

Фунт штерлінгів 23 20—23 30, Франк бельг. 0 00—0 00, Ліри 0 00—0 00, Лей 0 02 1/2—0 02 1/2, гроша Австр. кор. 0 00.
Золото: 20 кор. 21 87—22 00, 20 фр. 20 50—20 80, 10 рублів 25 80—26 00.
Срібло: кор. 0 41 1/4—0 42 5 кор. 2 10—2 12, фльор. 1 00—1 06, рублі 1 80—1 85, копійки за рубель 0 60—0 68.

Збіжжя біржа.

Львів, 27. VIII. 1924.

Кр. пшен. з 1923 23 00—24 00, Жито з 1923 р. 13 00—13 75, Броварнянний ячмінь з 1923 р. 14 50—13 50, Овес з 1923 р. 13 50—14 50 Ціни розуміються за 100 кг. без споживного податку. Місце, станція заліздовання.

Ринок.

Хліб 1 кг 0 30, м'ясо волове 1 56 свиничне 1 23, теляче 0 78, солонина 1 34 сало 1 67, смалець 1 78, масло десерове 4 44, масло кухонне 3 89, сир 0 83, яйця 1 шт. 0 08, сметана 1 літра 1 39, молоко 0 34,

1 кг. меду 1 95, бураки 1 гк. 0 00, цибуля 0 39, часник 1 головка 0 09, курка 2 22—5—качка 4—7—

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори філи „Просвіти“ в Рогатині, відбудуться в середу, 10. вересня ц. р. о 1-шій год. пополудни в салі Чит. „Просвіти“. Просимо о членську участь.
Основатели.

Бібліотека Т-ва „Просвіта“ відчинена від 1-го вересня. Книжки можна позичати в понеділок, середу від 4—7 г. по пол., в п'ятницю від 12—2 г. по пол.

Концерт Шкільцятки ансамб. ко-ру „Бандурист“ відбудеться в неділю, дня 7. вересня ц. р. в Ходорові — при ласкавій співучасті Вл. П. Туркевичівної і М. Винницького. По концерті вечерниця з танцями. Дохід призначений на будову українського театру у Львові

ТОВАРИСТВО ОБЕЗПЕЧЕНЬ НА ЖИТТЯ І РЕНТИ

„КАРПАТІЯ“

У ЛЬВОВІ, вулиця РУСЬКА ч. 18, I. пов.

переводить життєві забезпечення в твердій валюті, забезпечуючи для своїх членів сталу вартість забезпеченого на італу та певне матеріальне забезпечення для родин забезпечених. За інформаціями звертатися „КАРПАТІЯ“ Львів, вул. Руська ч. 18, I. п.

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

Львів, 1. IX. 1924.

Амер. дол. 517—518, одинки і двійки на ринні з іншими ам. дол., канад. долари 492—493, Кч 0 15¹—0 15², Франк фр. 0 27—0 28, франки швайц. 0 96¹/₂—0 97,

? Що будете читати в довгі осінні вечори ?

Український ілюстрований літературний і популярно-науковий ТИЖНЕВИК

„НАШ СВІТ“

від редакцією Володимира Островського.

„Наш Світ“ надалі виходитиме в збільшеному розмірі при співпраці нових сил. — Спеціальні числа присвячуються поодиноким українським землям (Галичина, Волинь, Холмщина, Велика Україна, Кубань і т. д.), а також українській еміграції в Європі й інших частинах світа.

„Наш Світ“ одержав спеціальні знімки й описи життя Українців в Єгипті, Болгарії, Франції, Альжирі й т. ін. — В тещі редакції є вже кілька творів кращих белетристів з Великої України.

Передплата та сама: на 1 місяць — 3 зол., на 2 місяці — 5 50 зол.
За кордон: на 1 міс. — 75 цент., на 3 місяці — 2 долари (в місц. валюті).

Комплекти з 3 попередних місяців (кількість обмежена) по 7 зол., за кордон — 1 50 дол.

ОКАЗОВІ ЧИСЛА й перекази Р.Н.О. на бажання. — Хто зєднає 5 передплатників, одержить „Наш Світ“ безплатно. — **Передплату** надсилати **негаймо** на адресу:

Warszawa, Długa 50, „Nasz Swit“ 600 Warszawa, PKO. Nr. 8818.

Сповістіть знайомих!

Вже вийшов з друку ВЕЛИКИЙ Календар „СЕЛО“ Хліборобський

на 1925 р. накладом „Нового Часу“ — з твердою, гарною триколіровою окладинкою, на гарнім папері, 13 аркушів друку (понад 200 сторінок) з багато ілюстраціями та цікавим змістом, потрібним не тільки для хлібороба, але для кожного. — Ціна календаря по книгарнях 3 зол. — З поштовою пересилкою 3 зол. 50 сот. — Для передплатників „Нового Часу“, коли присилають гроші з гори, то коштує тільки 2 зол. 50 сот. вже з поштовою пересилкою. — Коли замовляють за післяплатою, то порто оплачують самі.

Так виглядає в зменшенню окладинка нашого календаря „Село“.

СЕЛО ХЛІБОРОБСЬКИЙ КАЛЕНДАР, НОВОГО ЧАСУ, НА РІК 1925 Львів.

Л. В. АНДРСЬКИЙ ЛЬВІВ

ЛРС ЛЬВІВ

ОГОЛОШЕННЯ.

Адвокат і карний оборонець

Др. Степан Шухевич

веде свою канцелярію у Львові вул. Чарнецького ч. 24. Н. пов. (ріг ул. Куркової).

АДВОКАТ

Др. Володимир Герета
в Золочеві

переніс свою адвокатську канцелярію і веде її зараз в Золочеві, при вул. Почтовій ч. 3, на I поверсі. 1-2

БУРСА РЕМІСНИЧА Філії Т-ва „Прогресу“ в КОЛОМІЇ прийме на шкільний рік 1924/25 десять (10) штифтів. Зголошення приймає голова Філії Ромуальд Думин, Коломия, вул. Шевченка. 1-2

СТЕФАН ЯРЕМЧУК зі Станиславчика пов. Радехів згубив свою карту покликання. Мобілізаційну — річник 1900.

ПРОШУ п. Хведіра Тугая або п. Павла Довжляка з пов. Товмач, повідомити свою адресу в Закарпатті, Hotel Staruga M. Nikawu. Для надіслання відомостей про Мих. Тугая, одержаних з Великої України.

ВПРАВНИЙ інструктор, абсолювент філософії — математик, шукає одної кімнати за уділювання лекцій. Зголошення: Мих. Яцук, „Новий Час“. 2-3

Столярів кваліфікованих будівельних і меблевих глядає фірма Сімовича в Станиславові, вулиця Собеского ч. 28. Нежонатих приміститься в робітничих кімнатах фабрики. 2-3

Винотуйте адресу!

Лекий фортепяну — Гізеля Зарицька, Львів, Сташівка ч. 8. (бічна Хорущини). 2-2

Передплата: В краю з поштовою пересилкою **місячно 1 зол. 40 сотників** — **Чвертьрічно 4 зол. 20 сот.** (7 міл. 560 тис.) — Для всіх заграничних країв річно 4 ам. долари або їх рівновартість в іній валюті. — З Америки, Канади, Бразилії і пр. країв Нового Світа приймається тільки річнопредплата. — З Англії, Франції, Німеччини, Австрії, Чехословаччини і т. д. приймається найменше чвертьрічну передплату.

Гроші: З краю належить посилати поштовими переказами або чеками Почтової Каси Ощадности ч. 152.604. — Зі заграниччя порученими листами на нашу адресу або: Земельний Банк Гіпотечний, Львів, вул. Підвалле ч. 7., з зазначенням: „Для „Нового Часу“. За зміну адреси платиться 30 сот.

Оголошення: В рубриці оголошення: ціла сторінка коштує 70 зол., пів 38 зол., $\frac{1}{4}$ — 20 зол., $\frac{1}{8}$ частини сторінки 12 зол. — **МЕНЧІ І ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** Вірш одної анонсової шпальти 1 тпн. висоти — 5 сот. (сторінка має 6 шпальт анонс.). — **ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ:** За одне слово або його місце 6 сот. — Всі оголошення в тексті 50% дорожчі. На першу сторінку оголошень не приймається. Належитість за оголошення належить складати з гори або сейчас по оказанню доведового примірника.